

بزوتنهوهی ژنانی کوردستانی عێراق، ئیرادهیه کی نیره موو کانه

(له وهلام به تهوهرهیه کی سایتی ژنانه دا)

رۆزا حسین*

ژنانه:

1. ئیراده سیفهتی بنه رتهی هه ر تاکیکه و رۆلی ههیه له بیکهینانی که سایه تی مرۆفدا، تاک به بی ئیراده بوونه وهریکی لاواز و ناکارایه. هایدگه ر ده لئ: زمان خانووی بوونه، زیاده رۆیی نییه گه ر بلتین ئیراده خانووی بوونه، چونکه به ئیراده زمانیش دروست ده بیته.

ئایا به لای تۆوه چه مکی ئیراده چی ده گه به نیت؟

2. ژنی کورد تا چی رادهیه ک توانیوه تی بیته خاوه نی ئیراده ی خۆی بو چاره سه ر کرنی کتسه گشتی و تاییه تیه کانی؟

3. به رای به ریزت گه ر ژنی کورد خاوه نی ئیراده ی خۆی نییه، ئایا چون ده توانیت بیته خاوه نی ئه و سیفه ته بنه رتهیه؟

له وه نه چیت چوارچێوه ی هه ریه ک له پرسیا ره کان له فراوانی و به رته سکیدا جیاوازی ن. پرسیا ری یه که م چوارچێوه یه کی ئه بسترا کتی ههیه و ره هه نده بنه رتهیه که ی ره هه ندیکی فه لسه فی نه نترۆپۆلۆژییه. دووهم و سیههه میش دیا ره زیاتر کۆنکریت و له دزخی کۆمه لایه تی-سیاسی ژیا نی ژنی کورد ده درۆن.

هه رچی پرسیا ری یه که مه، قولاییه فه لسه فییه کانی ئه و مه سه له یه له توانادا ناییت له باسکی وا چه ند لاپه ره ییدا سه رکه و ته وانه بپشکترن، ئه مه نه گه ر پشکینی له توانای ئیمه دا بیت.

بو پرسیا ری دووهم و سیههه میش، وا پیده چیت چه مکی "ئیراده" له سیا فی پرسیا ره کانداه لاله ت له باهه تیکی ده ستیشانکرا و نه که ن. له پرسیا ری یه که مده "ئیراده سیفه تی بنه رته ی هه ر تاکیکه" و له سیههه میشدا ئیمکانی ههیه "ژنی کورد خاوه نی ئیراده ی خۆی نه بیته!"

به لام له گه ل نه وه شدا نه وه دیا ره که زیاتر پرسیا ره سه به ره ت به ناماده یی و وجودی ژنه وه ک تاکیک له ناو خیزان و کۆمه لگادا و ئینجاش سه به ره ت به هاته نه پشوه ی-Engagement ی نه وه بو ده خاله تیکی کارا له په یوه ند به کیشه ی خزیه وه وه ک کانییکی به "زه عیفه" کراو.

بو نه وه ی باسه که له نیوان چه ند میحوه ریکی دوور له یه ک و جیاوازا دیا ره ت نه بیته، باشته ره قسه کاغان به ده وری مه سه له ی بزوتنه وه ی ژنان له کوردستان و ناماده یی ئیراده ی فیمینیسیتیا نه ی ژنی کورددا چر بکه یه وه وه له یوه چه ند پیویست بکات بیچینه سه ر باسه کانی تر دا.

بزوتنه وه ی ژنان له کوردستاندا، چی پش راپه رینی 1991، که تا ناسنی نه بوون لاواز و نادیا ر بو، وه چی دوا ی راپه رینیش هه میشه وه ک موخه قتیکی ته واکه ری ره وتی سیاسی شو رشگیگری ناو کۆمه لگای کوردی بووه. بو ئینساف ئیمه نه بیته دان به وه دا بنین که سه ره له دانی سه ره تاکانی بزوتنه وه ی ژنان به عه زم و ئیراده ی فیمینستانه وه له کوردستاندا له سه ر ده ستی مارکسیسته کان و به رینۆتی تیۆری مارکسیزم له سه ر ده ستی حیزی شیوعی و ئینجاش به شیوه یه کی رادیکالانه تر له سه ر ده ستی کۆمونیسته کان له کۆتایی هه شتا کانداه لاوازی و به نه یی و ئینجاش له دوا ی راپه رین به شیوه ی ناشکرا و ریکخراو

سهریبه‌لدا. به له‌به‌رچاو‌گرتنی‌نه‌وش‌که‌هیزی‌بزوونته‌ری‌ئیراده‌ی‌فیمینستیانه‌ی‌نهم‌گروو‌په‌ش‌له‌ژنان‌له‌ناید‌لؤلؤ‌ژبایه‌کی‌دیاریکراو‌و‌بزوونته‌وه‌یه‌کی‌سیاسیه‌وه‌سهرچاوه‌ی‌ده‌گرت،‌به‌لام‌هیش‌تاش‌له‌کرؤ‌کدا‌جیاوازییه‌کی‌نه‌وعی‌هه‌یه‌له‌گه‌ل‌بزوونته‌وه‌و‌رئیکراوه‌ژنانیه‌کانی‌تردا.‌له‌فرسه‌تی‌تردا‌قسه‌مان‌له‌سه‌ر‌نهم‌باسه‌ده‌بی‌ت.

من‌نهم‌وئ‌خۆم‌بیویرم‌له‌وه‌ی‌که‌نهم‌بزوونته‌وه‌و‌رئیکراوانه‌ی‌دوایی‌به‌بزوونته‌وه‌و‌رئیکراوی‌ژنان‌یان‌"فیمینستی"‌ناو‌به‌رم.‌چونکه‌زۆر‌به‌ساده‌یی‌نه‌وان‌به‌ئیراده‌ی‌هیزیکی‌سیاسی‌و‌وه‌بۆ‌خزمه‌ت‌به‌حیزیکی‌دیاریکراو‌و‌کیشه‌یه‌کی‌دیاریکراوی‌جیاتر‌له‌کیشه‌ی‌ژنان‌دروستکراون‌و‌به‌تبعیه‌تی‌حالی‌ش‌له‌کرده‌وه‌دا‌خزمه‌ت‌به‌و‌کیشه‌جیاوازه‌و‌به‌و‌حیزبه‌دیاریکراوه‌له‌کاره‌کانیاندا‌نه‌وله‌ویه‌تی‌هه‌یه.‌نه‌ک‌هه‌ر‌نه‌وله‌ویه‌ت،‌به‌لکو‌زۆر‌به‌یان‌حیکمه‌تی‌دروست‌بوونیان‌له‌پیناو‌جله‌و‌کردنی‌بزوونته‌وه‌ی‌ژنان‌و‌بزوونته‌وه‌ی‌فیمینزمدا‌یه.‌خۆ‌نه‌گه‌ر‌بمانه‌وی‌ت‌و‌وردتر‌ته‌شخسیان‌بکه‌ین‌نه‌وه‌نه‌توانین‌بلین‌که‌جگه‌له‌کۆمیتیه‌کی‌حیزی‌بۆ‌نه‌ندامگیری‌و‌نفوز‌په‌یدا‌کردن‌بۆ‌حیزب‌له‌نیو‌ژناندا‌هیچی‌تر‌نین.‌گه‌ر‌نهم‌راستیانه‌له‌حیکمه‌تی‌دروست‌بوونی‌نه‌واندا‌له‌به‌رچاو‌نه‌گرین،‌نه‌وا‌وه‌ک‌کۆمیدیا‌یه‌کی‌زۆر‌عه‌نتیکه‌دینه‌به‌رچاو‌کاتیک‌ده‌بینین‌ته‌نانه‌ت‌بزوونته‌وه‌ی‌ئیسلامی‌و‌یه‌کگرتووی‌ئیسلامی‌و‌هه‌ندیک‌گروپی‌تری‌چه‌شنی‌نه‌وان‌رئیکراوی‌"خه‌بانکه‌ر‌بۆ‌مافی‌ژنان‌یان‌هه‌یه‌!‌نهمه‌سه‌رباری‌نه‌وه‌ی‌که‌خۆی‌له‌خۆیدا‌مه‌سخه‌ریه‌که‌به‌بزوونته‌وه‌ی‌ژنان،‌ئینجا‌کرده‌وه‌ی‌به‌ره‌یه‌کی‌کاریگه‌ریشه‌بۆ‌سه‌نگه‌ر‌گرتن‌به‌رامبه‌ر‌به‌و‌بزوونته‌وه‌یه.

من‌نه‌زام‌که‌له‌م‌سالانه‌ی‌دوایدا‌ژنان‌بۆ‌نهمه‌ناو‌یه‌کی‌تێ‌نافره‌تانی‌کوردستان‌و‌یه‌کی‌تێ‌ژنانی‌کوردستان‌که‌م‌و‌زۆر‌ده‌ستیان‌بۆ‌موباده‌ره‌و‌داواکاری‌ژنانه‌بردووه.‌به‌لام‌دیسانه‌وه‌زۆریه‌ی‌نهم‌کارانه‌ش‌دینه‌مۆی‌به‌رژه‌وه‌ندی‌حیزی‌جولاندوونی.‌ئیه‌بروان،‌خۆ‌هه‌روا‌رئیکه‌وت‌نییه‌که‌پیشیاره‌کانی‌گۆران‌و‌رېفۆرم‌له‌وه‌زعی‌ژناندا‌زیاتر‌له‌نیچیرقان‌بارزانی‌و‌جه‌لال‌تاله‌بانی‌و‌پیاوایی‌تری‌ناو‌حیزبه‌وه‌دین‌تا‌له‌سکرتیر‌و‌هه‌لسوراوانی‌ناو‌نه‌و‌رئیکراوه‌ژنانیه‌وه‌!‌به‌مانایه‌ک‌نابیته‌موباله‌غه‌نه‌گه‌ر‌بلین‌که‌له‌م‌ماوه‌یه‌ی‌دوایدا‌به‌رئیر‌نیچیرقان‌بارزانی‌به‌رچاو‌ترین‌هه‌لسوراوی‌ناو‌بزوونته‌وه‌ی‌داکۆ‌کیکردن‌له‌مافه‌کانی‌ژنان‌بووه‌!‌له‌به‌رامبه‌ر‌نهم‌"پیاوچاکی"‌یه‌ی‌حیزب‌شدا،‌وه‌ک‌ته‌ر‌کیکی‌حیزی،‌رئیکراوه‌ژنانیه‌کانیان‌دریغی‌ناکه‌ن‌له‌گرتنی‌سیمینار‌سه‌باره‌ت‌به‌"چۆنییه‌تی‌ده‌ستگرتن‌به‌سه‌رفکردنی‌ناو"‌و‌هه‌ول‌بۆ‌"گه‌رانه‌وه‌ی‌کورد‌ناواره‌کان‌بۆ‌سه‌ر‌زێدی‌باب‌و‌باپیرانی‌خۆیان"!

تیمه‌لیره‌دا‌مه‌به‌ستمان‌بۆ‌نه‌هه‌مییه‌ت‌کردنی‌کاری‌له‌و‌چه‌شنه‌نیه،‌به‌لام‌نه‌گه‌ر‌رئیکراویکی‌ژنان‌بیکات‌و‌ووزی‌ژنانیکی‌ناماده‌به‌کاری‌تیا‌به‌خه‌رج‌بدری،‌جیگه‌ی‌ره‌خه‌یه.‌هه‌روه‌ها‌داوای‌من‌نه‌وه‌نییه‌که‌ژنان‌وه‌ک‌که‌سانی‌سیاسی‌ده‌خاله‌ت‌له‌کیشه‌سیاسیه‌کاندا‌نه‌کن.‌به‌لام‌نه‌گه‌ر‌بپاره‌رئیکراویکی‌رئیکراوی‌ژنان‌بی‌ت‌نه‌وا‌ئه‌بی‌ت‌تیا‌یدا‌کار‌بۆ‌نه‌و‌کیشانه‌بکری‌ت‌که‌راسته‌وخۆ‌په‌یوه‌ندیان‌به‌ژنان‌و‌کیشه‌که‌یانه‌وه‌هه‌یه.‌هه‌رچی‌کاری‌سیاسی‌تریشه‌نه‌وا‌ژنانی‌موهتتم‌به‌و‌مه‌سه‌لانه‌نه‌توانن‌له‌شوینی‌تر‌و‌له‌که‌نالی‌تره‌وه‌کاری‌بۆ‌بکه‌ن.‌که‌واته‌نه‌توانین‌بلین‌نه‌گه‌ر‌به‌تایبه‌ت‌له‌سیانزه‌سالی‌را‌بردوودا‌ژماره‌یه‌کی‌زۆری‌ژنان‌به‌ویست‌و‌ئیراده‌یه‌که‌وه‌هاتوونه‌ته‌پیشه‌وه،‌نه‌وا‌حیزب‌و‌کیشه‌سیاسیه‌کانی‌ناو‌کۆمه‌لگای‌کوردی‌ووزی‌و‌ئیراده‌که‌یانی‌له‌که‌نالی‌جیاواز‌و‌له‌پیناو‌ئامانجی‌جیاواز‌له‌ئامانجی‌فیمینستیانه‌به‌خه‌رج‌داوه.‌به‌واتایه‌کی‌تر،‌ئیراده‌ی‌فیمینستیانه‌ی‌زۆریه‌ی‌ژنانی‌ناماده‌به‌کاری‌تیمه‌تائیتستا،‌به‌مانایه‌کی‌مه‌جازی،‌له‌شیوه‌ی‌ئیراده‌یه‌کی‌تیره‌مووکانه‌و‌له‌پیناو‌ئامانجی‌تیره‌مووکانه‌دا‌به‌هه‌ده‌ر‌چووه.

تیمه‌زۆر‌جار‌شاهیدی‌زۆر‌هه‌ولێ‌پاکانه‌بۆ‌کردنی‌نهم‌هه‌لوێستانه‌ده‌بین.‌سالانیک‌تیمه‌پیشیار‌یان‌فشاره‌هینامان‌بۆ‌به‌ره‌مانی‌کوردستان‌بۆ‌گۆرینی‌یاسای‌کوشتنی‌شه‌ره‌ف‌و‌فره‌ژنی‌و‌نیوه‌میرات‌و‌چه‌نان‌ئیه‌انه‌ی‌تری‌دژ‌به‌ژنی‌ناو‌یاساکانی‌سزادان‌و‌باری‌که‌ستیمان،‌له‌ژیر‌ناوی‌ساوایی‌حکومه‌ته‌که‌مان‌و‌ناسکی‌بارودۆ‌خه‌که‌و‌ژێرده‌سته‌یی‌نه‌ته‌وه‌ی‌کورد‌و‌ئینجا‌له‌چاوه‌روانی‌هه‌لکردنی‌گلۆبی‌سه‌وز‌بۆ‌مان‌له‌لایه‌ن‌سه‌رۆک‌و‌سکرتیری‌حیزبه‌کانه‌وه،‌دواخست.

به کورتی حیزب و عقلی حیزبایه تی بیری هه ره گه وره ئیراده فیمینستیانهی ناو کومه لگای ئیمه ی په ک خستوه و به شیوهیه کی کوشنده پهرش و بلاوی کردووین. ئیمه حه قه بیرسین که نه گهر ئیمه له ناو بزوتنه وهی ژاندا نامانجی هاوبه شمان ههیه، نهی نهو هه موو ریکخراوه جیا جیا و په رته وازه به بۆچی و نهی بۆچی به کیتی ژنای کوردستان و به کیتی نافرته تانی کوردستان تا ئیستا نه یانوانیوه له خزمهت کیشیه به کی ژاندا ته نسیق و کار و پرۆزه ی هاوبه شیان هه بیته؟ وهلامی ئهم پرساره زۆر ئاسانه: به کورتی چونکه نه ریککه و تنامه ی نه نقره و نه هینه که ی واشینگتون تا ئیستا نه یانوانیوه رق و کینه ی "کاکه و مامه" له به کتری بره و ئیتیه وه.

من ئیره دا نامه ی زۆر هه ولی باشی هه ندیک لهو ریکخراوه ژانیا نه به که م بنرخیم، به لام بۆ نمونه نه گهر له مه سه له یه کی دیاریکراوا هه ل سوپاوانی ناو نه م ریکخراوانه بکه ونه به رده م دووپای: به رزه وهندی حیزب، به رزه وهندی بزوتنه وهی به کسانیه خوازانیه ی ژنان، نه وان کام رینگایان هه لده بژیرن؟ ئیمه به ته جروه دیوانه که به رزه وهندی حیزب به شیوهیه کی نیمچه هه میسه یی پیش خراوه. هه لۆیسته نه وان دنیس له زۆر مه سه له ی په یوه ندادار به پرسی ژندا، هه ر دیسان نه م نه وه وهت پیدانه ی به رزه وهندی حیزبه به لام به شیوهیه کی ناراسته وخۆ.

من بیرم بیته داخوازی ناساندنی تاوانی کوشتی ژن به بیانوی پاککردنه وهی شه ره ف وه ک تاوانی قورس هه ر له سه ره تای قوئاغی دوا ی راپه رین به توندی له ناو ده سه یه ک ژنای چالا کدا پیشیار ده کرا، به لام تا کوتایی نه وه ده کان نه هاته ناو قسه و باسی نه م ریکخراوانه وه و بگه ر زۆر جاریش راسته وخۆ و ناراسته وخۆ دژایه تی بیرو که یه کی وایان ده کرد. تابۆی سه ر نهو باسه ش هه روا به ناسانی لای نه م ریکخراوانه لانه چوو تا حیزب خۆی به ره سمی نه یکرد به بریار. دوا ی بوون به بریاریشی ئیجا وه ک ده سه کوه تی حیزب و (حکومه ته که ی حیزب) ریکلامی بۆ کرا. ئیستا ش جه نان داخوازی به کسانیه خوازانیه ی تر له سه ره دا وه ستاون و ئیمه ش سه رقالی خه بات بۆ به ده سه ئیتانی فیدرالی و بوستی سه ره زکایه تی "عیراقی هیوا و ناشتی" ن بۆ کوردیکی نه ندای حیزبی خۆمان.

وه نه بی له ده ره وهی نه م ریکخراوانه ژنای به ئیراده و ناماده به کار نه بن. به لام رۆلی سه لیانه ی عقلی حیزبایه تی زه ره به یه کی وا کوشنده ی له بزوتنه وهی فیمینستی داوه که نه مانیشی وه ک که سانی تاک تاک خستۆته په راویزه وه و ناچار هه ره به که یان په نایه کیان گرتوه و بۆ خۆیان ووتاری گه ردار گه ردار له سایته نه لکترۆنیه کان و له رۆژنامه کاندایا بلوده که نه وه. من به مانایه کی به رته سک نه م جۆره ئیراده به به ئیراده یه کی سه لیبی ناو ده به م چونکه زۆر جار له بیخولقیه ک و له بیزاربوون و کۆلدان به رامبه ر به ده ستیوه ردانی داروخینه رانه ی حیزب له بزوتنه وه که دا په نای بۆ ده بریت. بۆ زیاتر به رجه سه ته کردنه وهی سایکۆلۆجیه تی نه م حاله ته، نه توانم نه وه به نمونه به یمه مه که نوسه ری نه م چهنه دپه ماوه یه ک به ر له ئیستا له ووتاری کدا بانگه وازی بۆ کاری هاوبه ش و به کرده وه کرد لهو کیشیه یه دا که به کیشیه ی شه ما ناسراوه و داوا ی نه وهی کردبوو که به نامه ته نسیقی کاره کان بکه ین، به لام ئیستا شی له گه لدا بیته جگه له دوو نامه، که به کیکیشیان نامه ی ده سه خۆشانه بوو، هه چی تری بی نه گه بیشت. نه م بیخولقی و بیثاقه تیه مان به رامبه ر به کاری عه مه لی قسه ی زیاتر هه لده گریته و گه ر پیویست بوو له فرسه تی تر دا دینه وه سه ری.

بۆیه من پیم وانیه که ژنای کورد بی ئیراده بن. به لام وه ک له سه ره وه و تم ووزهی شو رشگیرانه ی زۆریکمان ده سه لات له پیناو خزمه تکردن به خۆیدا لئی زه وتکردووین و زۆریکیشمانی بیخولتی و بی عه زم کردوه.

2004.06.16

rozahusein@yahoo.com

* خۆیندکاری به شی زانسته سیاسییه کان، په بمانگای هارستاد- نه رویج